

УДК 37.091.33:004.77

Смілянець Олена Геннадіївна

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
доцент кафедри математики, фізики та комп'ютерних технологій
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна
Smilynez2002@ukr.net

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю розв'язання суперечності між тим, що соціальні мережі широко використовуються молоддю і тим, що вони майже не застосовуються в навчальному процесі у вищих аграрних закладах України. Метою статті є розгляд, аналіз та обґрунтування дидактичних можливостей соціальних мереж для навчального процесу у вищих навчальних аграрних закладах, розгляд сфери застосування віртуальних товариств для університетів, переваги та недоліки використання їх в освіті. Методи дослідження: аналіз науково-педагогічної літератури та інтернет-ресурсів, бесіди та інтерв'ювання викладачів університету та студентів, узагальнення педагогічного досвіду. Доведена необхідність використання соціальних мереж в освітньому процесі вищих навчальних закладів; розглянуто дидактичні можливості, переваги та труднощі використання соціальних мереж для навчального процесу в аграрних університетах; проаналізовано досвід та сучасний стан використання соціальних мереж у вищих аграрних навчальних закладах; запропоновані перспективні напрямки використання соціальних мереж в освіті та заходи для покращення та полегшення впровадження інструментів соціальних мереж в освітній процес у вищих аграрних навчальних закладах.

Ключові слова: соціальні мережі, дидактичні можливості, навчальний процес, Інтернет, аграрний університет.

Вступ. Соціальні мережі на сьогодні є найбільш популярним сервісом Інтернету, яким користується більша частина інтернет-аудиторії, особливо молодь, є універсальним інструментом комунікації, який активно використовується бізнесом, маркетологами, рекламодавцями, менеджментом. Завдяки соціальним мережам звичайні користувачі інтернету стали не тільки отримувати і споживати інформацію, а й створювати і розповсюджувати її. До того ж, користуватися інструментами соціальних мереж можливо всюди, де є підключення до інтернету та з будь-якого пристрою: комп'ютера, планшета, смартфона. І питання застосування можливостей соціальних мереж в освітньому процесі наразі активно обговорюється педагогами та науковцями. Актуальність дослідження дидактичних можливостей соціальних мереж для освіти обумовлена необхідністю розв'язання протиріччя між тим, що віртуальні товариства широко використовуються молоддю і тим, що вони майже не застосовуються в навчальному процесі у вищих аграрних закладах України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання соціальних мереж для навчального процесу досліджувалася такими сучасними педагогами й науковцями як: Р.Гуревич, Г.Кучаковська, Р.Медведєв, С.Мигович, Н.Тверзовська, І.Шахіна та інші. Так Р.Гуревич досліджував питання поведінки педагога в рамках соціальних мереж та наголошує, що в рамках соціальних мереж викладач продовжує виконувати свою освітню та виховну функції. Р.Гуревич зазначає, що соціальні мережі розширюють виховний простір освітньої установи, дозволяють взаємодію із студентами та їхніми батьками [1]. Н.Тверзовська, С.Мигович розглядали роль і місце соціальних мереж у формуванні інформаційного середовища аграрних університетів [4]. Г.Кучаковська у своїй роботі [2] проаналізувала підходи до використання соціальних мереж у процесі навчання інформатичних дисциплін майбутніх вчителів початкової школи. І.Шахіна та Р.Медведєв [3] висвітлювали питання використання соціальних мереж в організації навчального процесу та професійній діяльності педагога, розглядали феномен успіху соціальних мереж, переваги та недоліки їх використання в навчально-виховному процесі.

Незважаючи на значну кількість наукових праць щодо використання соціальних мереж у навчальний процес у різних галузях освіти, на наш погляд, недостатньо освітлені питання дидактичних засад соціальних мереж для освіти, не розглянуто дидактичні можливості віртуальних співтовариств для їх впровадження на ґрунтовній основі у навчальний процес вищих аграрних навчальних закладів.

Мета дослідження: розглянути та обґрунтувати дидактичні можливості соціальних мереж для застосування їх в освітній процес у вищих аграрних навчальних закладах України. **Завданням** статті є узагальнити та обґрунтувати дидактичні можливості віртуальних товариств для навчального процесу в аграрних університетах України; розглянути переваги та недоліки використання соціальних мереж в освітніх закладах та обґрунтувати дидактичні можливості соціальних мереж для їх застосування в вищих аграрних навчальних закладах. Враховуючи особливості аграрної освіти в Україні, запропонувати перспективні напрямки використання соціальних мереж в освіті. **Методи** дослідження: аналіз науково-педагогічної літератури та інтернет-ресурсів, бесіди та інтерв'ювання викладачів університету та студентів, узагальнення педагогічного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Для застосування такого потужного і масштабного інтернет-сервісу, як соціальні мережі в навчальному процесі аграрного університету, слід, перш за все, дослідити їх дидактичні можливості, сферу застосування, переваги та недоліки використання в освіті.

Аналізуючи власний досвід та досвід викладачів аграрних університетів, ми вважаємо що до дидактичних можливостей соціальних мереж слід віднести те, що використання соціальних мереж може надати навчальному процесу більшої інтерактивності, позитивно вплинути на результати пізнавальної діяльності студентів, стати ефективним засобом підвищення мотивації та якості навчання, організації колективної роботи студентів, виконання спільної проектної діяльності, індивідуалізувати віртуальний навчальний простір студента. Також соціальні мережі можна використовувати як засіб поширення навчального матеріалу.

Також використовуючи соціальні мережі, викладачі підвищують привабливість дисципліни, оскільки викладач може спілкуватися із студентами не тільки в аудиторії але й за допомогою мережі.

При цьому слід створити певні системи контролю використання мережі, визначати мету і завдання використання соціальних медіа в навчальному процесі. До того ж потрібно чітко розуміти пріоритетний напрям використання соціальних мереж - або як способу залучення в життя навчального закладу, або як засобу підвищення якості освіти. Це визначає методи використання ресурсу.

Аналізуючи власний досвід використання соціальних мереж та досвід викладачів аграрних університетів, можна виділити наступні переваги, для застосування їх у навчанні: звичність інтерфейсу комунікацій для студентів, що дозволяє заощадити час на адаптацію молоді до нового освітнього простору; багато навчальних ресурсів у соціальних мережах є безкоштовними й допомагають реалізовувати освітні завдання; інструменти та можливості соціальних сервісів дозволяє не тільки зберігати, але і створювати, а також ділитися цифровим контентом; зрештою студенти можуть брати участь в процесі створення та обміну знаннями; мультимедійні можливості відео, аудіо, інтерактивних соціальних сервісів дозволяють значно урізноманітнити уявлення навчального матеріалу; застосування технологій форумів, блогів, вікі, інших засобів Web 2.0 дозволяє студентам самостійно або спільно створювати навчальний матеріал, що, у свою чергу, стимулює самостійну пізнавальну діяльність, сприяє залученню молоді в освітній процес, розвиває критичне мислення, сприяє розвитку мотивації навчання; навчання за допомогою соціальних мереж дозволяє формувати в учнів ХХІ століття навички, пов'язані з умінням не тільки знайти інформацію, а й переробити її та на її основі створити нову; підтримка навчання в середовищі соціальних сервісів дозволяє не обмежуватися тільки формальними заняттями в аудиторії, а й розширити освітній простір.

До дидактичних можливостей соціальних мереж відноситься також і те, що їх застосування надає можливість для викладачів запровадження нових педагогічних стилів і стратегій, таких, наприклад, як спільне зі студентами створення контенту, організувати спільну колективну роботу за межами навчального закладу, використання матеріалів з інших викладачів, не обмежуючись часовими, географічними та віковими межами, сприяти індивідуальному, безперервному та самостійному навчанню молоді, здійснювати міжнародний обмін досвідом роботи між викладачами.

Використання соціальних мереж в освіті доцільно використовувати в процесі обговорення начального матеріалу та завдань, для обміну думками та для спілкування між викладачем і студентами, коли учасники цих процесів роз'єднані відстанню. Надання допомоги та консультацій за межами навчальних аудиторій. Також свої авторські матеріали та відео викладач може викласти на свою сторінку, студенти можуть переглядати у зручний для себе час та залишати коментарі, запитання. Викладач може тут же відповідати.

Використання можливостей соціальних мереж в навчанні – це не дань моді, а необхідність, що обумовлена сьогоденним рівнем техніки, освіти та інформаційними технологіями. Разом із перевагами застосування соціальних мереж у навчальному процесі, існують і недоліки, які необхідно враховувати. Виділимо їх [3, с.191]: мало функціональна система пошуку інформації; швидке звикання до необмеженого перебування у мережі; погіршення стану здоров'я (втрата зору, порушення біоритму в організмі внаслідок недосипання, розлад нервової системи тощо).

Досліджуючи питання використання соціальних мереж в навчальному процесі, науковці відмічають і недоліки та труднощі впровадження й застосування їх. До проблем освітнього використання доступу до інформації в соціальних мережах можна віднести: слабку структурованість і розрізненість інформації, наявність інформаційних ресурсів, що відвертають на себе увагу студентів, зайнятих навчальною діяльністю; низька якість певної кількості інформаційних ресурсів, проблеми вірогідності та авторства представленої інформації; наявність ресурсів, що прямо суперечать моральним, етичним, культурним, правовим і іншим нормам, що створюють загрозу для розвитку моральної й психічної сфери молодого покоління.

Вирішення вказаних проблем на практиці пов'язується, як правило, з двома напрямками: організацією системи фільтрації інтернет-трафіку, а також розробленням спеціальних ресурсів навчального характеру.

Ми погоджуємося із науковцями-педагогами [3], що соціальні мережі слід використовувати лише як додатковий інструмент ефективно організації навчального процесу, який має бути в арсеналі викладача. Також, ми хочемо відзначити й такі труднощі для використання соціальних мереж в навчальному процесі в аграрних навчальних закладах, як: більшість викладачів, особливо старшого віку, не мають навичок застосування інструментів соціальних мереж для створення навчального середовища та управління навчальним процесом; неможливість оцінки роботи викладача для відповідної оплати його праці; використання соціальних мереж у навчанні зразу ж надає відкритість навчального процесу всьому інтернет-суспільству, що є не комфортним для більшості викладачів; в навчальних аудиторіях університетів досить часто відсутній вільний доступ до соціальних мереж.

І не зважаючи на всі перераховані недоліки та труднощі застосування соціальних мереж в навчальному процесі в аграрних університетах нашої країні, ці інструменти необхідно використовувати, і на рівні вищих навчальних закладів, і на рівні викладачів. А молодь вже давно їх використовує у своєму повсякденному житті. Як зазначає Р.Гуревич [1, с.53], Інтернет та соціальні мережі міцно увійшли у життя підлітків і юнацтва, проте, як і телебачення, поки не стали «компаньйонами» у навчанні. Очевидно, що процесом «життя» молоді в Інтернеті неможливо керувати (виключення – Китай), проте учнів і студентів треба навчати використовувати його явні переваги. Саме в цьому полягає завдання освіти, освітніх і професійних спільнот. Розважальний характер дозволяв не здатен сформувати діяльне молоде покоління. Збільшуючи об'єми професійної та духовної інформації в соціальних мережах, відкриваючи доступ тим, хто навчається, до цих ресурсів, залучати їх на створювані освітніми установами, навчальними закладами, професійними спільнотами, інформаційними майданчиками, можна добитися відповідної реакції від молоді, збудити масовий інтерес, створюючи моду на культуру у працю.

Висновки. Таким чином, можемо констатувати, що використання можливостей соціальних мереж зумовлено часом та необхідністю більш тісно контактувати з молодими людьми, зацікавлювати їх, для створення та застосування сучасних методів навчання. Подальші дослідження спрямовані на розробку методичних рекомендацій що до використання можливостей соціальних мереж в освітньому процесі у вищих аграрних навчальних закладах.

References

1. Hurevych, R. (2013, November) Internet i yoho sotsialni merezhi v sferi osvity: napriamy vykorystannia [Internet and its social media in the educational sphere: directions of the use]. In *Informatsiino-komunikatsiini tekhnologii v suchasni osviti: dosvid, problemy, perspektivy* [Information and communication technologies in current education: experience, problems, perspectives] (pp.52–56). *Proceedings of III International scientific and practical conference*. Retrieved from: http://ubgd.lviv.ua/konferenc-kon_ikt/plen_zasid/Gurevuch.pdf. [in Ukrainian].
2. Kuchakovska, H.A. (2015). Rol sotsialnykh mrezh v aktivizatsii protsesu navchannia informatychnym dystsyplinam maibutnykh vchyteliv pochatkovoї shkoly [The role of social media in enhancing the learning process informatychnykh subjects of future elementary school teachers]. In *Informacijni tekhnologii i zasoby navchannia* [Information technologies and teaching aids], 47(3), 136–149 [in Ukrainian].
3. Shahina, I. & Medvedev, R. (2017) Osoblyvosti vykorystannia sotsialnykh mrezh u navchalnomu protsesi ta profesiinii diialnosti pedahoha [Peculiarities of using social networks in the educational process and teacher's professional activities]. In *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy* [Modern information technologies and innovative methods of training in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems], 48, 187-191 [in Ukrainian].
4. Tverezovska, N.T. & Myhovych, S.M. (2012) Rol i mistse sotsialnykh mrezh u formuvanni osvitho-informatsiinoho seredovyshcha ahrarnykh universytetiv [Role of social media in shaping the educational information environment of agricultural universities]. *Naukovyj visnyk Nacionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannja Ukrainy. Seria: Pedagogika, psykholohiia, filosofiiia*. [Scientific herald of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Pedagogy, Psychology, Philosophy], 175(3), 291–298 [in Ukrainian].

Список використаної літератури

1. Гуревич Р.С. Интернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання [Електронний ресурс] / 36. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи», 2013. – С.52-56. – URL: http://ubgd.lviv.ua/konferenc/kon_ikt/plen_zasid/Gurevuch.pdf
2. Кучаковська Г. А. Роль соціальних мереж в активізації процесу навчання інформатичним дисциплінам майбутніх вчителів початкової школи / Г.А.Кучаковська // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – Т. 47, вип. 3. – С.136-149. – [Електронний ресурс]. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2015_47_3_13
3. Шахіна І.Ю., Медведєв Р.П. Особливості використання соціальних мереж у навчальному процесі та професійній діяльності педагога // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // 36. наук. пр. – Випуск 48 / редкол. – Київ-Вінниця: ФОП Тарнашинський О.В., 2017. – С. 187-191
4. Тверзовська Н.Т., Мигович С.М. Роль і місце соціальних мереж у формуванні освітньо-інформаційного середовища аграрних університетів // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. - 2012. – Вип. 175(3). – С.291-298.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2018 р.

Стаття прийнята до друку 20.04.2018 р.

Смилянec Елена

кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник
доцент кафедры математики, физики и компьютерных технологий
Винницкий национальный аграрный университет
г.Винница, Украина

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ ДЛЯ ВЫСШИХ АГРАРНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Аннотация. Актуальность исследования обусловлена необходимостью разрешения противоречия между тем, что социальные сети широко используются молодежью и тем, что они почти не применяются в учебном процессе в высших аграрных заведениях Украины. Цель статьи: рассмотрение, анализ и обоснование дидактических возможностей социальных сетей для учебного процесса в высших учебных аграрных заведениях, рассмотрение сферы применения виртуальных сообществ для университетов, преимущества и недостатки использования в образовании. Методы исследования: анализ научно-педагогической литературы и Интернет-ресурсов, беседы и интервью преподавателей университета и студентов, обобщение педагогического опыта. Доказана необходимость использования социальных сетей в образовательном процессе высших учебных заведений; рассмотрены дидактические возможности, преимущества и трудности использования социальных сетей для учебного процесса в аграрных университетах; проанализирован опыт и современное состояние использования социальных сетей в высших аграрных учебных заведениях; предложены перспективные направления использования социальных сетей в образовании и меры по улучшению и облегчения внедрения инструментов социальных сетей в образовательный процесс в высших аграрных учебных заведениях.

Ключевые слова: социальные сети, дидактические возможности, учебный процесс, Интернет, аграрный университет.

Smylianets Olena

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Associate Professor
Department of Mathematics, Physics and Computer Technologies
Vinnytsia National Agrarian University
Vinnytsia, Ukraine

DIDACTIC POSSIBILITIES OF SOCIAL NETWORKS FOR HIGHER AGRICULTURAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. The article deals with the problem of modern education in higher agricultural educational institutions as the necessity and expediency of using social networks in the educational process. The relevance of the study is due to

the need to resolve the contradiction between the fact that social networks are widely used by young people and that they are almost not used in the educational process in higher agricultural institutions of Ukraine. The purpose of this article is to consider, analyze and substantiate the didactic possibilities of social networks for the educational process in higher educational agrarian institutions. Research methods used: analysis of scientific and pedagogical literature and Internet resources, interviews and interviews of university lecturers and students generalizing pedagogical experience. The didactic possibilities of social networks should include the fact that the use of social networks can give the educational process more interactivity, positively affect the results of cognitive activity of students, become an effective means to increase the motivation and quality of learning, the organization of teamwork of students, the implementation of joint project activities, individualized virtual learning student's space. Social networks can also be used as a means of distributing educational material. The article proves the necessity of using social networks in the educational process of higher educational establishments; the pedagogical possibilities, advantages and difficulties of using social networks for educational process in agrarian universities are considered; promising directions of the use of social networks in education are proposed and measures to improve and facilitate the implementation of social networking tools in the educational process in higher agricultural educational institutions.

Key words social networks, didactic opportunities, educational process, Internet, agrarian university.